

A hand holding a yellow telephone receiver above a yellow rotary telephone base. The background is a plain, light brown color.

Host

Sny a sekery

Jiří
Padevět

Okamžiky na první pohled banální,
ale už na ten druhý osudové

**Sny
a sekyry**

Brno 2019

Jiří Padevět
Sny a sekyry

© Jiří Padevět, 2019

© Host — vydavatelství, s. r. o., 2019 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-0109-0 (Formát PDF)

ISBN 978-80-275-0110-6 (Formát ePub)

ISBN 978-80-275-0111-3 (Formát MobiPocket)

První příběh

se odehrává 28. října 1918, poslední 17. listopadu 1989. Mezitím spoustě lidí změnili život jejich sousedé, nebo dokonce přátelé, kteří podlehli příšerám nacismu a komunismu. Někteří k podlehnutí ani nátlak nepotřebovali, někteří se vzepřeli a zaplatili životem.

Pan Krause

se chvíli nechal unášet davem a pak se mu na nároží pokusil vymknout. Stálo ho to přišlápnutou botu, ale dav nechal za sebou. Oprášil si kabát a zjistil, že díra na lokti se zase trochu zvětšila. U domovních dveří chvíli hledal klíč, ale pak si všiml, že mezi křídly dveří je škvíra. Strčil do nich a ze tmy schodiště na něj zasvítily dvě oči. V leknutí udělal krok zpátky, a kdyby se nedržel kliky, nejspíš by se poroučel na dlažbu. Než noha dopadla na schod, došlo mu, že na temných schodech nesedí velká kočka, ale dítě. Noha se vrátila na práh domu a chlapec znovu zasvítit očima, ale i pozdravil. Pan Krause vynadal z kapsy sirky, skoro popaměti sundal z petrolejky ve výklenku začouzený cylindr a zapálil knot. Světlo pohladilo chodbu i chlapečovy vlasy. Kluk se posunul po schodu, aby pan Krause mohl projít nahoru ke svému bytu, a vesele mu zamával červenobílou vlaječkou, navlečenou na dřevěné tyčce. Pan Krause ho pohladil

po vlasech, ale neusmál se. Vyšel do třetího patra, a když se podíval šachtou schodiště, chlapec stál těsně pod schody a pořád mu mával vlaječkou. Odemkl byt, sundal si prodřený kabát a pověsil ho na věšák. Pak se podíval do uhláku na tři kousky uhlí, a kabát si znovu oblékl. Dneska už topit nebude. Sáhl na poličku pro hrnek, ze kterého se na něj káravě díval zvětšený mocnář. Nabral z kbelíku trochu vody a mocnáře přitom málem utopil. Pak došel k oknu a podíval se

LIDOVÉ NOVINY napsaly:
Památka zemřelých kvapem se blíží. Druhdy zářily hroby jejich jasem nesčetných svící a lamp. Válka ochladila i hřbitovy a zbavila je této okrasy. Letos zaskvějí se opět hroby našich drahých ne sice září světél, nýbrž zvláštními obětinami Českého srdce, kterými hroby ozdobíme. Obětiny možno obdržeti v tajemnickém úřadě Českého srdce v Brně, nám. cis. Františka Josefa č. 17.

do ulice. Dav už byl úplně všude a nad jeho hlavami vlály červenobílé prapory, jen trochu větší, než měl ten kluk na chodbě. Pan Krause si vůbec nebyl jistý, jestli měl tu zprávu o Andrásyho nótě ráno skutečně lepit na budovu *Národní politiky*. Sice si to pan redaktor přál, ale on má ruce od lepidla umazané ještě teď a uhlák je stejně prázdný jako včera.

Praha, 28. října 1918

Jeruzalémský

chrám hořel a kameny ze zbořených zdí se válely všude kolem. Jeden, zahřátý ohněm, vypadl ze zdi a kutálel se po cestě k němu. V odlesku plamenů se zdálo, že se šklebí. Na poslední chvíli zkusil uskočit, ale ta chvíle se ukázala jako příliš krátká. Najednou ležel na zemi a kámen se chechtal na jeho hrudi. Dusil se tíhou balvanu, prachem cesty a ohněm. Zkusil rukama kámen odsunout, ale dřív než ucítil bolest, bodl ho do nosu pach spálené kůže. To ho konečně probudilo. Kámen byl najednou pryč, ale na prsou ho bolelo a žhnulo pořád stejně a na parketách vedle postele byly šrámy, jak balvan opustil pokoj. Táhl se až ke dveřím. Zkusil se zhluboka nadechnout, ale jenom se rozkašlal. Dal si obě dlaně před obličej a pak se na ně s napětím a zvědavostí podíval. Už týden nevykašlával krev, jenom hleny různých barev. Rukávem pyžama si otřel obličej, umazaný od toho balvanu a horka požáru, nebo vlastně horečky. Posadil se na kraj postele, a jak se nohama dotkl parket, zastudilo to. Z levého malíčku se na něj šklebilo kuří oko. Vstal a pomalu došel k oknu.

Cestou zavrával a musel se přidržet opěradla židle. Zavrzala, jako by si to nechtěla nechat líbit. Sklo v okně

LIDOVÉ NOVINY napsaly:
*59 trestanců zatčeno v Praze.
Dnes ráno zatklý sokolské
hlídky na státním nádraží
59 trestanců, uprchlíků
z Terezínské pevnosti. Jsou
to samí těžcí zločinci, mezi
nimi dva vrahové, většina
je odsouzena na 8–12 let
těžkého žaláře.*

mu vrátilo jeho tvář, unavenou a vyděšenou osudem chrámu. Na náměstí se dav sápal po mariánském sloupu a sotva uskočil, když se Panna Maria poroučela na dlažbu. Kámen už mu zase ležel na prsou. Pogrom, pomyslel si Franz Kafka.

**Praha, Staroměstské náměstí,
3. listopadu 1918**

Harald se díval

na dřevěnou bednu a levou rukou se škrábal na temeni hlavy, kde drželo marnou stráž posledních pár vlasů. Přes okraj bedny nahlíželo do dílny několik zajímavých předmětů. Úplně vlevo byla vidět asi čtvrtina šišky suchého salámu. Harald měl pocit, že jestli na ni bude ještě chvíli zírat, šiška praskne s tím krásně suchým lupnutím a vůně salámu se doplazí po podlaze dílny až do garáže. Raději přeskočil očima na jitrnici, která se nakláněla přes nízký okraj bedýnky, jako by chtěla skočit na stůl. V šeru nebylo úplně jasné, jestli se z jitrnice ještě kouří, nebo jestli je to jeho zhmotněná mlsnost, pomalu pohlcující prostor. Muže, který bedýnku po zmatených formalitách postavil na stůl a teď tam stál a žmoulal čepici, mastnější než všechny ty uzenyiny dohromady, vůbec nevnímal. Oči mu zase poskočily a snažily se otevřít lesklou konzervu, aby zjistily, jestli je uvnitř vepřové ve vlastní šťávě, paštika nebo třeba

zaděláná husí krev. Ruka otřela bradu, mastnou myšlenkami na obsah bedny. Z garáže se rychle za sebou ozvalo několik ran a oba muži otočili za zvukem hlavu. Harald rozhodil rukama v bezradném gestu a druhý muž se zřejmě snažil prsty vyždímat z čepice všechnu tu mastnotu. Jitrnice se pořád chystala skočit, možná až na podlahu dílny. Harald se konečně očima odpoutal od pokladu v bedýnce a něco si zapsal do sešitu v černých deskách. Jak měl ruku od kolomazi, vytvořil na papíře kromě několika písmen i rozsáhlou šmouhu. Z garáže se zase ozvalo několik ran. Harald vstal, došel k bedýnce, pohladil párky, které přes dřevěný okraj nebyly ze židle vidět, a zeptal se Maxe Böhmeho, jestli jsou frankfurtské. Řezník zakýval hlavou na souhlas tak mohutně, že to chvíli vypadalo na úraz krční páteře. Do konce zahuhlal něco, co vypadalo jako souhlas. Harald zase zkontroloval všech dvaadvacet vlasů na temeni, pak znovu pohladil párky a nakonec panu Böhmemu slíbil, že to tedy s učedníkem Horstem v autodílně ještě zkusí, i když takové nemehlo ještě v životě neviděl. V poslední vteřině si totiž všiml, že na dně bedny je nejen druhá štangle salámu, ale i láhev kořalky. Sice se snažila tvářit jako vodováha, ale poznal ji. Bude to muset s Horstem Böhmem ještě alespoň měsíc dva vydržet.

Drážďany, jaro 1925

O dvacet let později se Horst Böhme, který dosáhl hodnosti SS-Standartenführera, ztratil ze světa a už ho nikdy nikdo neviděl. Nejspíše se obával odplaty za svoje působení v řadách gestapa a SD v Drážďanech, Kielu, Praze, Königsbergu a během činnosti Einsatzgruppe C. Možná se schoval u Haralda v dílně.

V chalupě

nikdo nebyl. Obě místnosti byly úplně prázdné. Ticho se chvělo vedrem a vedro tichem. Zůstal stát u pece a zíral na hrnec krčící se pod pokličkou. Úplné ticho bylo najednou trochu nakřápnuté, nad dvorkem asi proletěl pták nebo přes něj přeběhla kočka. Jak na hrnec zíral, měl pocit, že se ten kulatý kus plechu čím dál víc krčí. Pak zvedl pokličku. Dno hrnce se na něj šklebilo a bylo úplně prázdné. Nic, jenom malý ptačí pařát, ze kterého horká voda, co se už vyvařila, zřejmě stáhla úplně všechnu barvu. Zbytek ptáčka někdo dávno snědl. Sáhł po pařátku, dal si ho do pusy a zkusil ho žvýkat. Bylo to tvrdší než loňský chleba. Ticho zase poslalo k peci nějaký chvějivý zvuk. Vyplivl pařátek

Halina Pavlovna

Tymoščuková si později zapsala: *Máma šla za šéfem kolchozu a řekla: „Vem k sobě alespoň mé dvě holky. A my umřem, jestli to má být.“ Byl hodný a já vím, že měl mámu rád. A tak povídá: „Přiveď své dvě děti.“ A vzal nás k sobě. Jeho žena vedla jesle, moje sestra se později stala její pomocnicí, máma pracovala v jídelně, jeslí jako umývačka nádobí. Já jsem tehdy byla ještě malá, bylo mi teprve osm. Předseda kolchozu mě vzal k sobě domů, a tak jsme přežily, zatímco ostatní umírali, všichni, zdálo se, hodně, hodně.*

a prošel do zahrady za domem, na které se možná něco hýbalo. Rozhlédl se po zahradě, která vypadala spíše jako vyschlé koryto dávno chcíplé řeky, ale žádný pohyb nikde nezaznamenal. Ticho se povalovalo po zemi a objímalo se s vedrem. Pak ten pohyb, co občas křápnul ticho, zahlédl koutkem oka. Na jednom z trámů verandy byla pověšená mucholapka a ticho s ní občas pohnulo. Byla na ní spousta mrtvolek. Dokonce dvě můry, velké jako rubl, na kterém mladý muž něco ukazuje starému muži držícímu srp. Srp je dneska k ničemu, není co sekát. Snad jedině zabít veverka nebo kočku. Sundal mucholapku z trámu